

Reedel austatakse esimesi parlamendisaadikuid

Vaba Eesti riigi esimene parlament, mis määras kindlaks Eesti vabariigi tulevase korralduse, oli asutav kogu, mis tuli kokku 23. aprillil 1919.

Reedel mälestatakse asutava kogu liikmeid küünalde süütamisega nende sünnikohades.

Reedene päev on valitud mälestuspäevaks seetõttu, et 5. aprillil 1919 algasid asutava kogu valimised.

Valimiste korraldus oli demokraatlik, see tähendab, et hääletamisest osavõtuks ei kehtestatud varanduslikku, seisuslikku ega soolist tsen-sust.

Asutava kogu suurimateks saavutusteks võib pidada maa-reformi väljakuulutamist

(1919) ja Eesti vabariigi põhi-seaduse vastuvõtmist (1920). Küllaltki radikaalse maarefor-mi tulemusena riigistati mõis-nikele kuuluv suurmaavaldus (ligi 2/3 maast) ja asuti seda osade kaupa talurahvale jaga-ma.

Peale selle võeti asutavas kogus vastu veel hulgaliselt muid seadusi, mis löid õigusli-ku aluse riigi toimima hakka-miseks. Asutav kogu pidas oma viimase istungi 20. det-sembril 1920. Järgmisel kuul tuli kokku juba Eesti vabariigi korralise parlamendi – riigiko-gu – esimene koosseis.

Tänapäevaselt Lääne-Viru-maalt valiti asutavasse kogus-se üheksa meest, kellest kogu-ni viis olid sündinud praeguse Väike-Maarja valla alal.

Johannes Paalberg sündis Liigvalla kandis, kirjanik Eduard Vilde Pudiveres, Karl Inglise Äntus, hilisem riigiva-nem, mitmekordne minister ja riigikogu esimees Juhan Kukk Kärus ning Karl-August Saar Rastla külas.

Vinni vallas Kütis sündis Viru maavalitsuse esimees, hi-lisem mitme riigikogu liige ja ka sõjaministri ametit pidanud Mihkel Juhkam. Tapa vallast Kerguta külast on pärit hilisem Tallinna Linnapanga direktor Tõnu Loik, Kadrina vallast Vandu külast aga riigivanema ametiski olnud Otto Strand-man ning Haljala vallast Uus-külast kuulus kõlimees Jakob Westholm, kellele reedel ka sünnikohas mälestuskivi ava-takse. (VT)